

***DIETA DLA MÓZGU:
JAK SPOWOLNIĆ JEGO
STARZENIE***

Mózg to centralny organ układu nerwowego, składający się z milionów neuronów, które tworzą sieć połączeń odpowiedzialnych za myślenie, pamięć i emocje. Z wiekiem procesy regeneracyjne zwalniają, spada liczba neuronów, a komunikacja między nimi staje się mniej efektywna.

Starzenie to naturalny proces, który dotyczy wszystkich narządów, w tym także mózgu. Proces starzenia mózgu obejmuje zmiany zarówno w jego strukturze, jak i funkcjonowaniu. Wiąże się to ze stopniowym pogorszeniem funkcji poznawczych, tj. pamięć, koncentracja oraz zdolność do uczenia się nowych informacji.

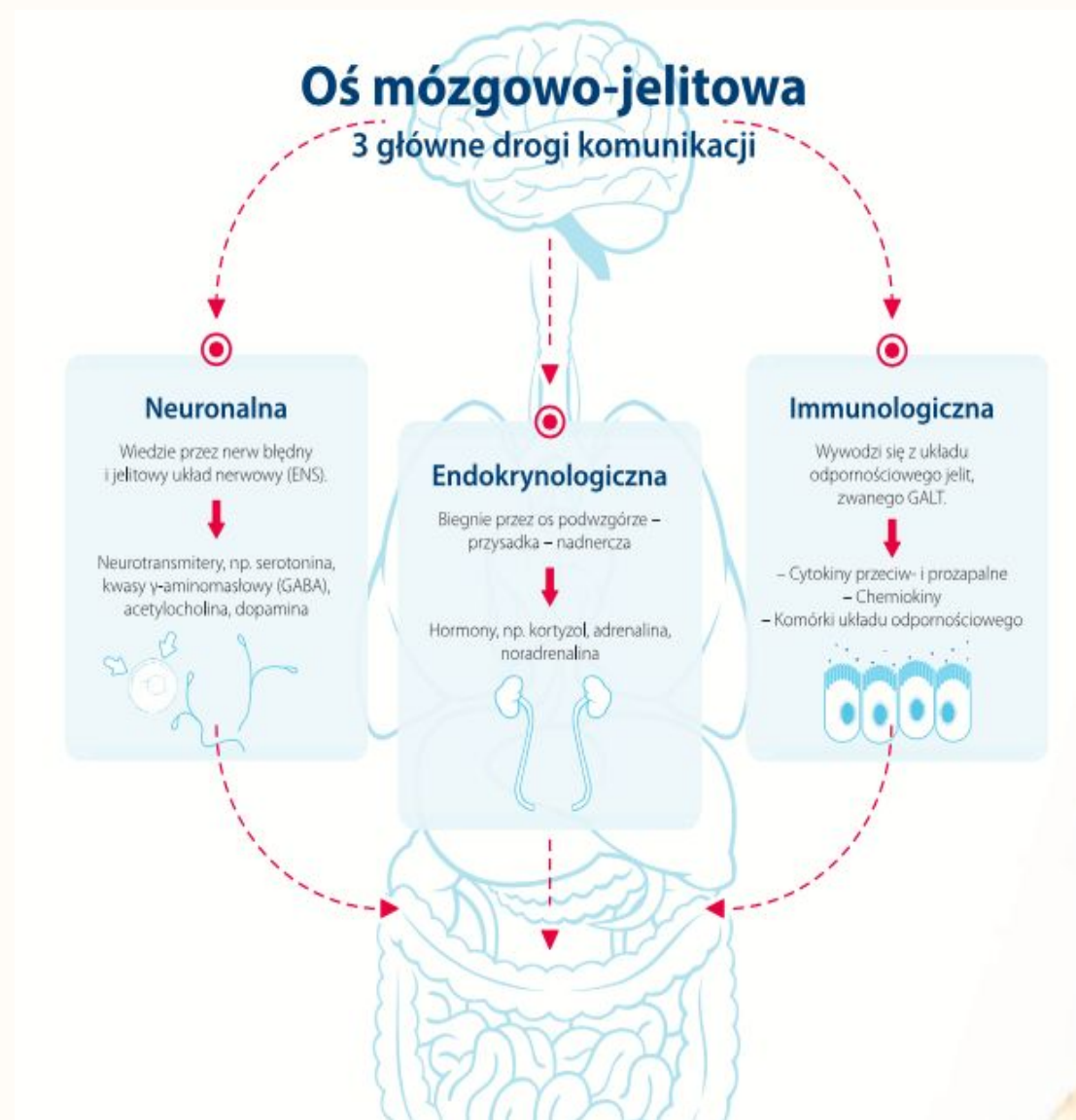
Do czynników sprzyjających przyspieszeniu procesu starzenia mózgu należą:

- niewłaściwa i wysoko przetworzona dieta
- długotrwały stres
- brak aktywności fizycznej i umysłowej
- zaburzenia snu
- używki (alkohol, palenie papierosów)

źródło: <https://uwm.edu.pl/aktualnosci/ochronic-pamiec>

OŚ MÓZG-JELITO: CZY MA AŻ TAK DUŻE ZNACZENIE?

źródło:

<https://zosiawinczewska.pl/stres-a-dieta-czy-zywnieniem-mozna-wplywac-na-os-jelito-mozg/b>

***DIETA WSPIERAJĄCA
ZDROWIE MÓZGU - DIETA MIND***

DIETA MIND:

M – Mediterranean-DASH

I – Intervention (for)

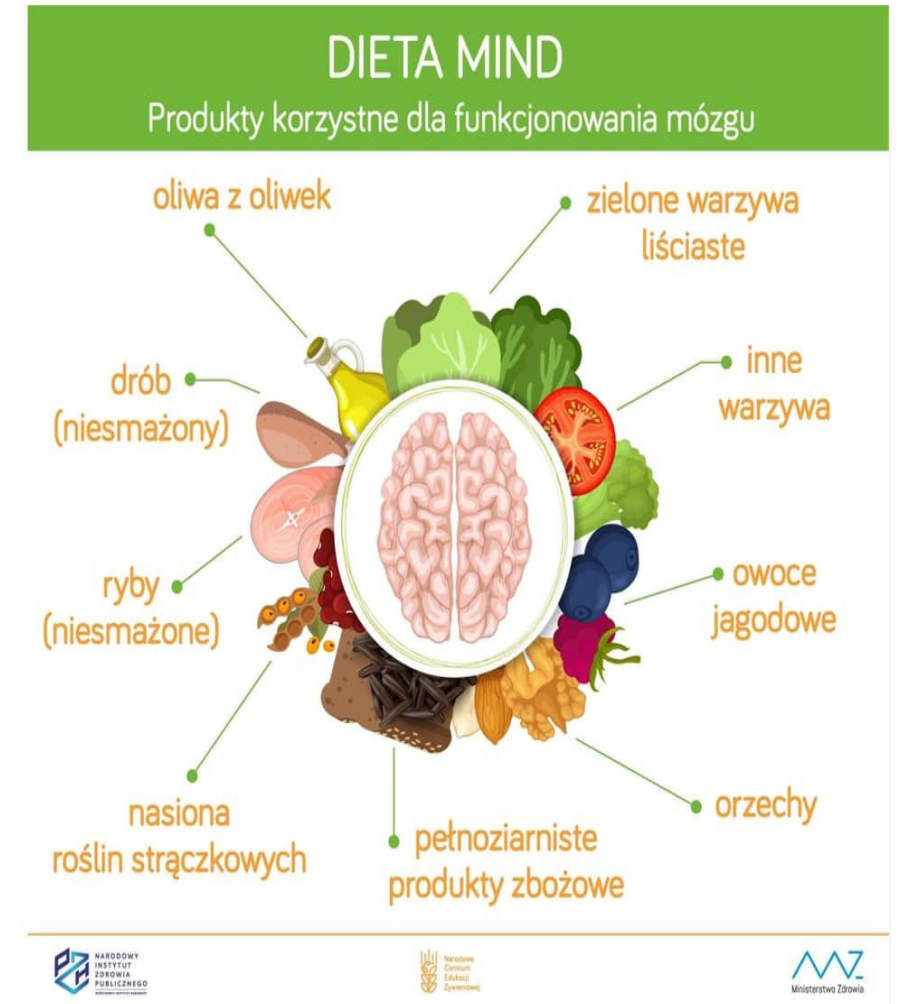
N – Neurodegenerative

D – Delay

Dieta MIND to sposób żywienia łączący zasady diety DASH i diety śródziemnomorskiej, której celem jest spowolnienie procesów neurodegeneracyjnych. Wskazuje nie tylko, jakie produkty warto jeść, ale także określa zalecaną liczbę porcji poszczególnych składników.

Dieta wspierająca zdrowie mózgu to dieta bogato odżywcza, obfitująca w zdrowe tłuszcze, źródła węglowodanów złożonych i białko, z umiarkowaną ilością mięsa oraz niewielkim udziałem cukrów prostych i rafinowanych.

Dieta MIND wykazuje szereg zalet m.in.: wspiera zdrowie mózgu i spowalnia procesy neurodegeneracyjne, pozytywnie wpływa na układ nerwowy, jest świetna dla układu krążenia oraz dla osób z cukrzycą, jest bezpieczna i uniwersalna oraz oparta na nisko przetworzonych produktach bogatych w wartościowe składniki odżywcze.

źródło:

<https://www.gov.pl/web/psse-gorzow-wielkopolski/najlepsza-dieta-dla-mozgu-to-dieta-laczaca-elementy-diety-sroziemnomorskiej-i-dash-czyli-dieta-o-kreslona-skrotem-mind>

DIETA ŚRÓDZIEMNOMORSKA + DIETA DASH = DIETA MIND

PRODUKTY REKOMENDOWANE W DIECIE MIND:

1. **WARZYWA I OWOCE** (szczególnie zielone warzywa liściaste i owoce jagodowe): 4-5 PORCJI DZIENNIE
2. **PRODUKTY PEŁNOZIARNISTE:** 3 PORCJE DZIENNIE
3. **TŁUSTE RYBY MORSKIE:** 1-2 PORCJE TYGODNIOWO
4. **NASIONA ROŚLIN STRĄCZKOWYCH:** 4 PORCJE TYGODNIOWO
5. **ORZECHY** (szczególnie włoskie): 5 PORCJI TYGODNIOWO
6. **OLIWA Z OLIWEK**

W diecie MIND zalecane są także inne warzywa (poza zielonymi warzywami liściastymi), niskotłuszczowy nabiał, jaja oraz drób.

PRODUKTY NIEZALECANE W DIECIE MIND:

1. **CZERWONE MIĘSO I JEGO PRZETWORY:** <4 PORCJE TYGODNIOWO
2. **SŁODYCZE:** <5 PORCJI TYGODNIOWO
3. **SERY, ZWŁASZCZA TŁUSTE:** MAX. 1 PORCJA TYGODNIOWO
4. **FAST FOODY I POTRAWY SMAŻONE:** MAX. 1 PORCJA TYGODNIOWO
5. **MASŁO i MARGARYNA TWARDA:** MAX. 1 ŁYŻKA DZIENNIE

***PRODUKTY
PROMÓZGOWE***

OWOCE SZCZEGÓLNIE JAGODOWE (borówki, czarne jagody, maliny, porzeczki, truskawki, poziomki): produkty bogate w polifenole, zwłaszcza flawonoidy (tj. antocyjany) o działaniu antyoksydacyjnym, przeciwzapalnym i odsuwającym starzenie organizmu.

źródło:

<https://ncez.pzh.gov.pl/abc-zywienia/zasady-zdrowego-zywienia/5-powodow-dlaczego-warto-spozywac-owoce-jagodowe-kazdego-dnia/>

WARZYWA SZCZEGÓLNIE ZIELONE WARZYWA LIŚCIASTE (sałata, jarmuż, szpinak, brokuły): są bogatym źródłem witaminy C, A i E, karotenoidów oraz flawonoidów, czyli składników odżywczych, które mogą powodować wolniejszy spadek zdolności poznawczych.

źródło:

<https://vimed.pl/zielone-warzywa-lisciaste-czyli-zielona-moc/>

WODA: stanowi około 80% naszego mózgu, dlatego jest konieczna do jego prawidłowej pracy. Odpowiednie nawodnienie organizmu poprawia koncentrację, pomaga w utrzymaniu równowagi emocjonalnej oraz usprawnia procesy związane z ruchem, mobilnością i pracą mięśni. Dorosły człowiek powinien wypijać od 1,5 do 2 litrów płynów w ciągu dnia.

źródło:

<https://www.bodypak.pl/pl/poradnik/zdrowie/woda-funkcje-w-organizmie.html>

GORZKA CZEKOLADA I KAKAO: czekolada zawiera związki o właściwościach antyoksydacyjnych, tj. kwercetyna i katechiny, które zwiększają żywotność neuronów. Już 10-15 g czekolady dziennie może zmniejszyć postęp neurodegeneracji oraz poprawić zdolności poznawcze. Należy wybierać czekoladę, która ma krótki skład, przynajmniej 70% zawartości kakao i na pierwszym miejscu miazgę kakaową.

źródło:

https://gemini.pl/poradnik/zdrowe-odzywianie/gorzka-czekolada-czy-warto-ja-jesc/?srsid=AfmBOoozz4euapEWx52OlzPLKkMo1Cit9zkP5GV2_oxw83DyJt3KFfsF

ORZECZY SZCZEGÓLNIIE WŁOSKIE: charakteryzują się wysoką zawartością kwasów omega-3, polifenoli oraz witaminy E, która działa antyoksydacyjnie i protekcyjnie na błonę komórkową mózgu.

Badania wskazują, że spożywanie garści orzechów dziennie może usprawnić pamięć i odsuwać pojawienie się neurodegeneracji.

źródło: <https://dietetyk-vital.pl/orzechy/>

OLIWA Z OLIWEK: najzdrowszy tłuszcz roślinny, który zawiera mnóstwo związków prozdrowotnych (tj. jednonienasycone kwasy tłuszczowe, polifenole oraz witamina E), które działają przeciwzapalnie.

źródło: <https://paleosmak.pl/mozna-smazyc-na-oliwie-z-oliwek/>

***HOLISTYCZNE PODEJŚCIE –
STYL ŻYCIA A ZDROWIE MÓZGU***

AKTYWNOŚĆ FIZYCZNA

Aktywność fizyczna według WHO to każdy ruch ciała generowany przez mięśnie szkieletowe, który wymaga wydatku energetycznego.

JAKA AKTYWNOŚĆ FIZYCZNA JEST DLA NAS NAJLEPSZA?

KAŻDA! Należy wybrać taką formę aktywności fizycznej, która będzie dopasowana do naszych potrzeb, a jednocześnie będziemy ją wykonywać chętnie i regularnie.

ILE POWINNIŚMY SIĘ RUSZAĆ?

- **dzieci i młodzież:** minimum 60 min umiarkowanej lub intensywnej aktywności fizycznej dziennie oraz 3 razy w tygodniu aktywność wzmacniająca mięśnie i kości
- **osoby dorosłe:** minimum 150-300 min umiarkowanej aktywności fizycznej lub 75-150 min intensywnej aktywności fizycznej w tygodniu oraz 2 razy w tygodniu ćwiczenia wzmacniające mięśnie
- **osoby starsze:** minimum 150 min umiarkowanej aktywności fizycznej lub 75 min intensywnej aktywności fizycznej w tygodniu

AKTYWNOŚĆ UMYSŁOWA

Aktywność umysłowa korzystnie wpływa na procesy myślowe, poprawę pamięci i koncentrację. Regularne angażowanie mózgu w zadania wymagające myślenia, tj. rozwiązywanie krzyżówek, czytanie, gry logiczne czy nauka nowych umiejętności pomaga w utrzymaniu prawidłowej sprawności umysłowej.

Aktywność umysłowa stymuluje pracę mózgu, tworzenie nowych połączeń nerwowych i może spowolnić procesy neurodegeneracyjne.

Im bardziej różnorodne zadania, tym lepiej dla zdrowia mózgu. Mózg tak samo jak mięśnie wymaga ćwiczeń, aby zachować sprawność przez całe życie.

źródło:

<https://operon.pl/Aktualnosci/Po-szkole/Umysl-w-swietnej-formie>

SEN I REGENERACJA

Sen i odpowiednia regeneracja są ważnym fundamentem zdrowia psychicznego i fizycznego. Jest to niezbędny element, aby być produktywnym i kreatywnym każdego dnia. Podczas snu komórki nerwowe się regenerują, porządkują się informacje zebrane w ciągu dnia oraz syntetyzują się neuroprzekaźniki. Dlatego brak odpowiedniej ilości snu prowadzi do zaburzeń pamięci, zaburzeń równowagi emocjonalnej czy obniżenia koncentracji.

JAK ZADBAĆ O PRAWIDŁOWĄ HIGIENĘ SNU?

- zaleca się 7-8 godzin snu
- należy kłaść się codziennie o stałych porach
- należy unikać korzystania przed snem z urządzeń elektrycznych emitujących światło niebieskie
- nie należy spożywać obfitych posiłków przed snem (ostatni posiłek najlepiej spożyć 2-3h przed snem)
- należy odpowiednio przygotować sypialnię do snu: pomieszczenie przewietrzone, a idealna temperatura wynosi około 18-21°C

STRES

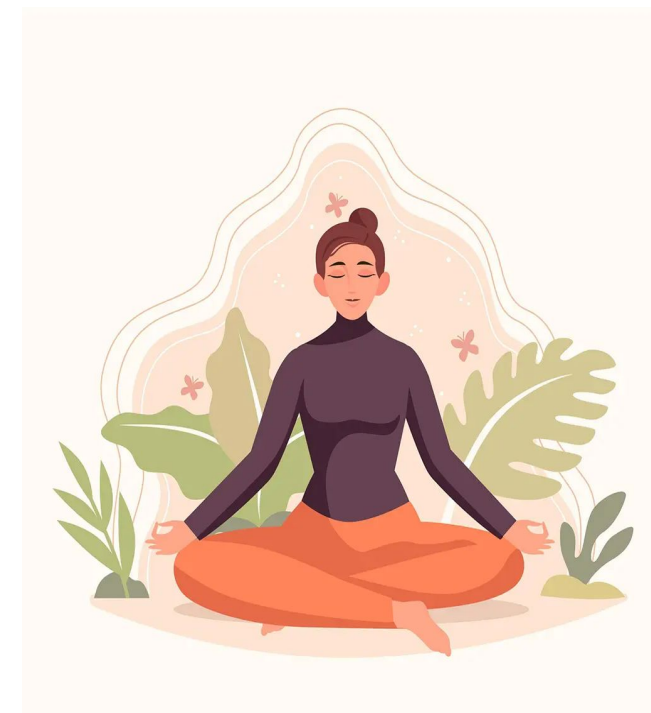

Długotrwały i utrzymujący się stres działa negatywnie na mózg, prowadząc do uszkodzeń w strukturze mózgu, co może się objawiać zaburzeniami funkcji poznawczych.

Przewlekły stres wpływa na wzrost hormonu stresu **tzw. kortyzolu**, którego wysoki poziom powoduje gorsze samopoczucie oraz zwiększa ryzyko zaburzeń nastroju. Brak walki ze stresem może zwiększać ryzyko wielu przypadłości, tj. zaburzenia lękowe, depresja czy choroby sercowo-naczyniowe.

Kluczowe dla zdrowia mózgu jest zarządzanie stresem poprzez techniki relaksacyjne, do których należą:

- medytacja
- ćwiczenia oddechowe
- joga

źródło:

<https://www.synergia-poradnia.pl/techniki-relaksacyjne-na-stres-i-napiecie/>

UŻYWKI

Palenie papierosów stanowi ogromne zagrożenie dla zdrowia na całym świecie. Nikotyna i substancje zawarte w dymie papierosowym zmniejszają przepływ krwi do mózgu, co może prowadzić do uszkodzenia komórek nerwowych i upośledzenia funkcji poznawczych.

Osoby palące są bardziej narażone na: pogorszenie funkcjonowania mózgu, pogorszenie kondycji skóry, choroby układu oddechowego, choroby układu krążenia, wrzody żołądka i dwunastnicy, przepukliny jelitowe czy choroby oczu.

KAŻDY PAPIEROS SKRACA NASZE ŻYCIE!

Alkohol według WHO znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia. Nadmiar alkoholu ma neurotoksyczny wpływ, który prowadzi do utraty komórek mózgowych.

JAK ETANOL DZIAŁA NA NASZ MÓZG?

- ☐ spowalnia reakcje organizmu
- ☐ zmniejsza prędkość i uważność działania
- ☐ zaburza pamięć
- ☐ zaburza jakość naszego snu
- ☐ uszkadza ośrodek ruchu, powodując trwałe problemy z koordynacją i równowagą

NIE MA BEZPIECZNEJ DAWKI ALKOHOLU, dlatego nie należy sięgać po napoje alkoholowe w ramach prewencji chorób.

PODSUMOWANIE

1. **Proces starzenia mózgu** to naturalnie zachodzący proces, który postępuje wraz z wiekiem, ale odpowiednia dieta i styl życia mogą go spowolnić.
2. Prawidłowa ilość kalorii oraz dieta bogata w wartościowe składniki odżywcze wspierają sprawne funkcjonowanie mózgu – **jesteśmy tym co jemy!**
3. **Kluczowe składniki wspierające pracę mózgu to:** kwasy tłuszczowe omega-3, antyoksydanty, witaminy z grupy B oraz składniki mineralne.
4. **Poza dietą ważny jest także prawidłowy styl życia:** aktywność fizyczna i umysłowa, odpowiednia ilość i jakość snu, redukcja stresu oraz eliminacja używek.

ODPOWIEDNIA DIETA I STYL ŻYCIA TO REALNA INWESTYCJA W SPRAWNOŚĆ MÓZGU!

BIBLIOGRAFIA

1. Podgórska, A. Tak działa mózg. Jak mądrze dbać o jego funkcjonowanie. Warszawa: Wydawnictwo W.A.B.
2. Ostrowska, L. Dietetyka w psychiatrii i neurologii. Warszawa: PZWL Wydawnictwo Lekarskie.
3. <https://ncez.pzh.gov.pl/abc-zywienia/styl-zycia-dobry-dla-mozgu/>

DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ!